

[Sicilia & Tunisia Tour 2006.]

Planiranje ovog puta počelo je godinu dana ranije u Rumunjskoj. Sjedili smo Božo, Damir i ja na terasi podno Transilvanijskih Alpa kod mog prijatelja Borisa, motorista u duši. Boris nas je tada dobro ugostio, a između ostalog i počastio pušenjem nargile, vodene lule koju je dobio od prijatelja iz Turske. Poželio sam imati takav suvenir u riznici stvari koje skupljam vozeći i putujući svijetom. Dogovor je brzo pao - idemo po nargile. Nismo, doduše, još znali kamo točno idemo, ali jedno je bilo jasno - idemo prema istoku

Gabses, veličanstveni izlazak sunca

Deva - najpouzdanije prijevozno sredstvo

Sicilia, cesta kod Corleona

Kolijevskom mafije

TEKST I FOTOGRAFIJE: TOMISLAV SINKOVIĆ

Sve češće krize i eskalacije sukoba u regijama na putu kojim sam planirao doći do piramida i doline Nila bile su razlogom promjene plana. Od puta u Egipat odustajemo, ali pogled na kartu navodi me na zaključak da će i Tunis biti dovoljno zanimljiv. Obzirom da su već počele grijati proletne zrake sunca, valjalo je odrediti termin puta i ispočetka se primiti posla. Uz nekoliko konzultacija s prijateljima suputnicima i uzimajući u obzir poslovne i obiteljske obaveze, polovica mjeseca lipnja bio je zapravo jedini termin kad bismo mogli krenuti na put. Pripreme teku brzo i prema planu, osim što Božo i ja ostajemo razočarani kad nas naš prijatelj Damir obavještava da ovu turu neće moći odvoziti s nama. Uz druge

obveze ipak do zadnjeg dana sudjeluje u svim pripremama i dogovorima. Tek koji dan prije puta javlja nam se Zdenko, naš poznanik koji je čuo za turu i ima volju priključiti nam se. Dakle, mjesto u ekipi popunjava Zdenko, kojeg upoznajem s detaljima i planom puta.

S Božom se tog toplog lipanjskog jutra susrećem u Karlovcu. Zdenka nema, još je zauzet poslom, ali obećava da će nas stići do Dubrovnika, put kojega krećemo. Iza Makarske se zaustavljamo na ručku kod naših prijatelja Zdenka i Carol, koji su iz Kanade došli na odmor. Vrijeme nam (pre)brzo prolazi, a popodne nam se priključuje i treći član moto-ekipe, pa uskoro nastavljamo za Dubrovnik. Kupujemo trajektne karte, a ostatak popodneva i večeri provodimo uz brojne dubrovačke atrakcije. Podno zidina, gdje smo parkirali našu konjicu, srećemo bikera iz Turske

na GS-u koji istim trajektom putuje za Italiju, tako da se uskoro ponovo srećemo u luci i na brodu. Carinske formalnosti prije ukrcaja obavljamo vrlo brzo, za razliku od našeg turskog kolege, kojega policija i carina dugo i temeljito provjeravaju. Kasnije mi se i sam u razgovoru požalio na administraciju, koja unatoč svemu nije pokvarila ukupni pozitivni dojam o našoj zemlji. Pozivam ga s nama na Siciliju, no iako nema posebnog plana, želi još nekoliko dana ostati u Bariju. U toploj noći, dok plovimo mirnim morem, časkamo još dugo u noć i tonemo u san na palubi Liburnije. Budim se uz prvi tračak svjetlosti i uživam u prekrasnom izlasku sunca na vodenom horizontu.

Od podnožja Vezuva prema Siciliji

Uskoro stižemo u Bari, pakiramo stvari i krećemo put Napulja. Iako imamo u planu nekoliko dana provesti na Siciliji, ne žurimo najkraćim putem, već lokalnim cestama vozimo prema Vezuvu i znamenitostima na jugu Velike čizme. Sunce ovdje već dobro prži, tako da se češće zaustavljamo radi konzumiranja nego što to zahtijevaju naši motori. Konzumiramo pivo, ali obzirom na dopušteni prag tolerancije alkohola, bolje zvuči ako napišem sladoled. I tako - malo vožnje, malo sladoleda i blizu smo Napulja, gdje vlada upadljiva živost i temperament pojačanog prometa. Dok se odmaramo na jednoj pumpi prilazi nam Alberto, mladi stomatolog iz Napulja. Na spoznajnu da smo od kuće napravili tisuću kilometara koluta očima. Možda je bolje da mu ne kažemo kamo idemo i da smo tek na početku. Preporuča nam odmor na Capriju, otoku zabave, koktela i zgodnih djevojaka. Eh, Alberto, da nam je koji dan viška...

Već jedan pogled prema suputnicima dao mi je naslutiti kako nas ulazak u centar Napulja ne zanima, radije obilazimo okolicu Vezuva. Sviđa mi se ta gužva i temperament vozača u mjestima i gradićima koja okružuju tu pravilnu stožastu brdurinu, koja je nekoć lavom zatrpavala naselja u podnožju. Sliku kvare hrpe smeća na ulicama, koje tjednima nitko ne odvozi, tako da se ova inače zanimljiva mjesta u

Palermo, panorama grada

Sicilia, prema Palermu

Alessio panorama

Djerba, djeca prodaju Kameleone

Pantalia, u ovakvim su nastambama nekad živjeli ljudi

Za upravljačem kroz Saharu

Benzinska pumpa u pustinji

do pustinjskih oaza

okolici doslovno guše u vlastitom smeću. Politika. A politika je očita, jer je sve prepuno plakata s nasmiješanim licima političara koji obećavaju. Poznato mi je to otkud. Primjećujem još jedan detalj - osmrtnice velike kao otvorene novine. Giovanni, Giuseppe, Fiorina i mnoga druga imena, za koja stvarno ne trebaju naočale da se pročitaju s drugog kraja ulice.

Ercolano, gradić drukčiji od ostalih kroz koje smo prije prošli. Drukčiji jer nema smeća, ali ima vrijedne arheološke iskopine antičkog grada zatrpanog u erupciji Vezuva 79. godine. Ovo je jedno od rijetkih mjesta gdje nismo smjeli parkirati motore u blizini ulaza, pa ni okolnim uličicama, već isključivo na parkiralištu u vlasništvu policije. Nedaleko, u južnom podnožju Vezuva, nalaze se Pompeji, nezaobilazna atrakcija za svakog putnika koji se nalazi u blizini. Arheološka istraživanja otkrivaju erupcijom uništeni antički grad s amfiteatrom, kupalištem, kazalištem, gradskim kućama i brojnim drugim zanimljivostima. Pompeji su danas usmjereni na prihvat velikog broja turista iz cijelog svijeta, a to je očito i po brojnim hotelima, restoranima i kafićima u okolici. Kasno popodne na obalnoj zavojitoj cesti prema Sorentu ubijamo zalihe domaćih delicija koje

smo imali u koferima, uživajući u pogledu na mondena ljetovališta u okolici Napulja.

Svega par kilometara pred Sorantom još se dvoumim bismo li se trebali prebaciti trajektom na Capri i ondje noćiti ili odvaliti još pokoji kilometar dok ima dana. Izbor ipak pada na zavojitu i atraktivnu cestu koja vodi do Salerno. Sama obala kojom cesta prolazi vrlo je strma, a u brojnim uvalama smješteni su Positano, Praiano, Amalfi i druga mala ribarska sela i živopisna mjesta uvrštena u popis UNESCOve svjetske baštine. Doista je užitak voziti tim bezbrojnim zavojima s prekrasnim panoramama začinjenim sutonom dana. Obzirom da nas već i noć hvata, vrijeme je da potražimo smještaj. Nalazimo ga u Paestumu, mjestu s vrijednim arheološkim iskopinama i ostacima grčkih hramova. Na pješčanoj obali smjestilo se turističko naselje s kampovima, restoranima i drugim zabavnim sadržajima. Kako je tek početak turističke sezone, turista gotovo da i nema, a cijena noćenja u jednom od kampova bila je prihvatljiva.

U vrlo toplo jutro obilazimo atrakcije Paestuma i nastavljamo putovanje prema jednom od najpoznatijih otoka svijeta, kolijevke Mafije, Siciliji. Cesta nas vodi kroz nacionalni park slikovitim Kalabrijskim brdima. Uživam u pejzažima

i slikama koje mi se izmjenjuju pred očima. Sama regija u usporedbi s ostalima u Italiji nije toliko razvijena. Ceste su dobre, promet rijedak, a vožnja autocestom se ne naplaćuje. Međutim, već na cestama primjećujem da se mentalitet stanovništva razlikuje od temperamentnih Talijana na koje smo navikli. Zbog radova smo zapali u gužvu i gotovo nevjerojatno, niti jedan od vozača nije nas htio propustiti kako bismo se mogli provući između kolona koje bi stajale ili se sasvim sporo kretale. Inače, vozeći Kalabrijom gotovo i nismo sretili motocikliste na cesti, pa držim da je i to jedan od razloga netolerancije prema toj skupini vozača.

Približavam se Mesinskom prolazu, tek smo nekoliko kilometara od Reggio di Calabrie, te se spuštamo u luku iz koje stalno plove trajekti povezujući Siciliju s velikom čizmom. U daljini se nazire ogroman oblak dima i u nevjericu se pogledavam nadajući se da je nedaleka Etna možda eruptirala. Ovog puta nije. Bio je to neki veći požar u blizini. Ipak, tek nekoliko dana nakon našeg puta, Etna je bila aktivna i očito ovaj put nismo imali prilike naći se u pravo vrijeme na pravom mjestu. Mesinski prolaz nije širok, pa s palube broda bacam pogled čas na jednu stranu, gdje se u daljini gube Kalabrijska brda, čas na drugu, gdje se

Izlazak sunca na palubi Liburnije

Na cesti kod Barija

Arheološki park Pompei i Vezuv u pozadini

Pompei

Paestum grčki hramovi

Ercolano - lavom zatrpani grad podno Vezuva

Etna sa sjeverne strane

Tragovi mafijaškog obračuna

Kalabrija

ocrtavaju konture Mesinske luke s perifernim naseljima. Za dobrodošlicu na ulazu u luku dočekat će nas zlatni kip. No, brzo zaboravljam idilične gostoljubive prizore kad naš trajekt doslovno udara u obalu i to tako da se nekolicina putnika koji čekaju iskrcaj našlo na podu, dok nas trojica pravim čudom ipak ostajemo na našim motorima. Dok putnici negoduju, flegmatični članovi posade počinju iskrcaj. Benvenuti in Sicilia.

Dolazak na Siciliju

Messinske su ulice široke, ne dišu baš osobitom čistoćom i nemaju označene prometne trake. Ipak, pravo je zadovoljstvo voziti u toj gomili motora, motorića i ostalih prometala, temperamentno jurajući njezinim ulicama. Obzirom da nam se trbusi već lijepe za kičme, vrijeme je da ih malo razveselimo sicilijanskim delicijama. Uz obalu se nizaju uređene šljunčane plaže i turistička naselja. U S. Alessiu u piceriji na obali ručamo izvrsnu tjesteninu s plodovima mora i zalijevamo je blagim i ukusnim "sladoledom". Oči odmaramo na prelijepoj ljubaznoj tamnopotuj Sicilijanki koja nas uslužuje, a nešto kasnije, nakon što se smještamo u polupraznom kampu po vrlo povoljnoj cijeni, suton dana provodimo relaksirajući se u plicaku Mediterana.

Ujutro se uspinjemo na utvrdu iznad S. Alessia, te dalje zavojitom cestom u brda, gdje se smjestio gradić Forza D'Agro. Ovdje slučajni prolaznik može doživjeti pravi ugođaj starog sicilijanskog gradića na malom trgu s fontanom, kojeg okružuju crkva, uske uličice sa starim građevinama, krčma i tek pokoja "butiga". Ovaj jutarnji mirni sklad narušavamo tutnjavom naše konjice mameći poglede rijetkih

prolaznika. Zaustavljamo se na trgu i prvi nam prilazi pannyjeći nas redom, a potom obilježivši teritorij. Maše repom kao da odobrava naš ostanak. Potom je i mjesto živnulo, stari karabinjer donosi trošni drveni stol i stolicu i nekakve popise, a do njega stalno pristizu mještani dajući nekakve podatke koje zapisuje. Osjećam se kao da smo vremeplovom doputovali nekoliko desetaka godina unazad u ovo idilično sicilijansko mjesto. Odlučujem još malo istražiti uokolo i uživati u duhu prošlih vremena. Kamenim uskim uličicama penjem se na stari grad, unutar čijih zidina se nalazi mjesno groblje. S utvrde puca prekrasan pogled na alessijsku rivijeru i zavojite ceste prema dolini na jednoj strani, te obalu prema jugu i Etnu s druge strane. U pozadini se u daljinu proteže pejzaž brdovite Sicilije s manjim naseljima na brežuljcima. Vrijeme je povratka u stvarnost te se spuštam u krčmu gdje Božo i Zdenko ubijaju zadnje tragove izvrsnog cappuccina. Prolazeći brojnim zavojima i serpentinama ponovo smo na obali, gdje obilazimo Taorminu. Ponad kupališta i plaža razvija se grad s hotelima i restoranima na brdu. Ima i žičaru, što doprinosi brzom povezivanjem raznih atrakcija. Taormina se razvila na području nekadašnjeg grčkog naselja, tako da su djelomično sačuvani srednjovjekovna utvrda, ostaci hramova te grčko kazalište iz 3.st.pr.n.e.

U Naxosu obilazimo ostatke drevne civilizacije s povijesnim iskopinama naselja i arheološki muzej, sve okruženo uređenim parkom s ogromnim stablima fikusa i brojnim drugim cvatućim biljnim vrstama, te na Siciliji vrlo često viđenom plantažom naranči i limuna. Ovdlašnji stanovnici su temperamentni, ali i ljubazni i susretljivi prema turistima, tako da nam preporučuju da posjetimo obližnju Alcantaru.

Alcantara je vodena oaza i pravo osvježenje na ovom toplom jugu. Tokovi rijeke izdubili su kameni ponor dužine nekoliko kilometara, u kojem se nalaze šljunčane plaže i brojni brzaci. U gornjem toku tako možete unajmiti duboke čizme i uživati u bistrini hladne rijeke ili se čamcem otisnuti u donji tok rijeke, gdje brzaci prestaju.

U Franca Villi, urednom gradiću s kamenim uličicama, mještani nam preporučuju tratoriju gdje ćemo sigurno dobro jesti. I doista, iako je sam interijer i vanjski izgled vrlo skroman, domaća tjestenina pravi je specijalitet, bez obzira na koji je način pripremljena. Naravno, zalivena je porcijom "sladoleda" "Moretti". Ono što nam se jako dopalo je "sladoled" od 0,66 l kojeg smo imali prilike konzumirati svugdje po Siciliji. Cijene hrane i pića vrlo su ugodne, tako da nas ne šokira posjet nekoj od picerija, špageterija ili tradicionalnih tratorija. Siti i zadovoljni nastavljamo vožnju zavojitim lokalnim cestama, te u Linguaglosi počinjemo uspon sa sjeverne strane Etna. Iako to nije bilo u našem planu, odlučujemo se na to nakon uvjeravanja lokalnog stanovništva da sa sjeverne strane postoji cesta do samog vrha vulkana. Malo sam sumnjičav jer prema informacijama kojima raspolazem cesta postoji tek do polovice planine od 3323 metra nad morem. Sama sjeverna strana nije toliko atraktivna za turiste, ali srećemo dosta sicilijanskih motociklista i to ne slučajno, jer ovo je i meni bila jedna od najljepših planinskih cesta kojom sam ikada vozio. Cesta je široka, izvrsne kvalitete s brojnim zavojima i prekrasnim pogledima na veliki krater Etna i okolne manje kratere koji s vremena na vrijeme izbacuju lavu i tako mijenjaju krajolik. Često prekidam užitek vožnje kako bih fotografijom ovjekovječio te prizore. Na oko 1600 m cesta

Messina, ulaz u luku

Etna, debeli sloj lave

Siracusa, kompleks Neapolis

Alcantara, divlja rijeka

Corleone, crkvice nad gradom

Plantaza agruma na Siciliji

Corleone, la festa

Valle dei Temp, detalj

Valle dei Temp

završava, a put na vrh može se nastaviti jedino planinskim vozilima s pogonom na sve kotače, koje u kombinaciji sa žičarom stoji pedesetak eura. Obzirom da nemamo baš previše vremena na raspolaganju, ostajem razočaran činjenicom da u ovom prvom susretu s golemom Etnom neću vidjeti njezin vrh, odnosno sam krater. U silasku ponovo uživamo u dinamičnoj vožnji i pejzažima koje je lava oblikovala paleći šumu i obronke kojima je tekla. Zaustavljamo se u jednom od planinskih domova uz cestu, gdje sa skupinom domaćih motociklista razmjenjujemo iskustva. Pričaju nam o zanimljivostima na Etni, a mi njima o lijepoj Hrvatskoj, te o našoj turi koju namjeravamo proći u idućih nekoliko dana. Otvaram kartu Sicilije ne bismo li saznali još koju novost, a kad vide zaokruženi Corleone, jedan od njih napravi upitnu gestu skupivši prste u obliku pištolja pitajući: "Bam, bam, la mafia?" "Si", odgovaram. Njegov odgovor bio je samo smiješak i palac prema gore.

Vrijeme definitivno prebrzo prolazi, ali ne odustajemo od nakane vidjeti ovu vulkansku planinu i s njezine južne

strane. Častimo se dvosatnim užicima na prelijepoj zavojitoj cesti pogledima s prijevoja Sapienza, te šetnjom po manjim kraterima Etna. Popodnevne crvenkaste zrake sunca daju poseban šarm planini i Cataniji u podnožju, koja se budi nakon popodnevne sieste. Posljednje tragove dana koristimo vozeći autocestom do Siracuse i tražeći prenoćište.

Dobro je to što gotovo ni jedan dan nemamo isplaniran do detalja. Poznata je tek okvirna ruta i znamenitosti koje planiramo vidjeti. To je dobro jer nismo opterećeni vremenom i svejedno nam je gdje ćemo spavati. U tridesetak kilometara udaljenom turističkom mjestu Fontane Bianche nalazimo osrednji kamp za 'siću'. To mjesto možda jest turističko prema njihovim uvjerenjima, ali ne i prema kriterijima prosječnog zapadnoeuropskog turista, jer ovo prilično prljavo i neuređeno mjesto ostavlja loš vizualni dojam na posjetitelje. Zdenko nas uvjerava da su plaže uređene te odlučuje ostati brčkajući se u Mediteranu. S Božom sutradan nastavljam jutarnji izlet u Siracusu. Ima se tamo što vidjeti jer je to rodni grad znamenitog Arhimeda, a uz brojne zanimljivosti poput stare gradske jezgre s katedralom na otočiću Ortiga, ostataka grčkog naselja Neapolis, arheološkog muzeja i drugih, Siracusa je svakako nezaobilazno odredište svakog putnika u blizini. U kompleksu Neapolisa obilazimo grčko kazalište iz 5.st. pr.n.e., romanički amfiteatar iz 3.st.pr.n.e., antički kamenolom, te mitološko Dionizovo uho.

Vrlo je toplo prijepodne na jugu Sicilije, a nakon razgledavanja Siracuse preko Floridie uskim lokalnim cestama kroz park prirode

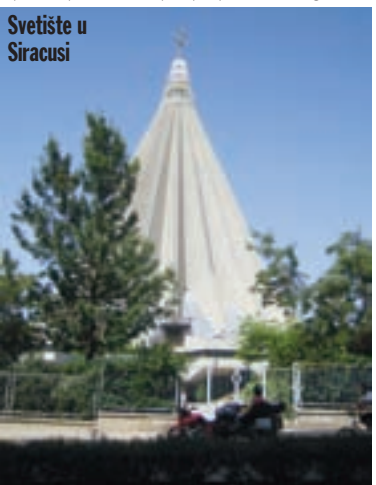
vozimo do Necropoli di Pantalice. Tamo se nalaze u stijena izdubljene škuljice u kojima su ljudi živjeli u začetku civilizacije. Uživajući u okolnom pejzažu zaključujem da su znali odabrati mirno mjesto za lov i preživljavanje u ono doba. U mjestu Vizzini zaustavljamo se na nedjeljnom ručku. Trg je prepun ljudi - velikih, malih, starih i mladih. Neki se upravo okupljaju nakon mise, a neki su ovdje provedli i čitavo prijepodne. Zanimljivo je gledati taj druželjubivi narod: stariji muškarci igraju šah u hladovini parka, a mladi preplavljaju terase kafića i prepričavaju tjeđne dogovštine. Nitko ništa ne konzumira, jednostavno se družje i provode zajedno nedjeljno prijepodne. Na ovom mjestu osobito dolazi do izražaja poznato sicilijansko poštovanje obitelji i prijatelja. Susreti ili rastanci srdačni su uz obavezan poljubac u obraz, zagrljaj i stisak ruke.

U kolijevci Mafije

Nedjeljno popodne brzo nam prolazi na dobrim i polupraznim cestama, a iza sebe ostavljamo Caltagirone, Gelu i ostala veća ili manja mjesta. Do Agrigenta se tek usput povremeno zaustavljamo radi uzimanja goriva ili kako bismo snimili koju fotku zanimljiva pejzaža. Na rubu grada posjećujemo jedan od turističkih bisera Sicilije, Valle dei tempi tj. Dolinu hramova. Impozantne građevine stare Grčke smještene su zapravo duž brda na kojem se nižu hramovi Konkordije, Here Lacinije, Zeusa, Dioskura i Herakla. U kompleksu te drevne arhitekture sreo sam turiste iz gotovo čitavog svijeta. S južne obale Sicilije, kamo mladići i djevojke odlaze na popodnevno kupanje, moj prijatelj i ja upućujemo se ka Palermu na sjevernoj obali. U smiraj dana, kad je sunce već prilično nisko palo, silazimo s brze ceste uživajući u pogledima na krajolik kojim se prostiru pašnjaci i požeta polja, te okolna brda u pozadini. U tom skladu prirode pred nama se uskoro prostire Corleone. Penjemo se do brda nad gradom, na kojem se nalazi mala crkvice i manja kula na samoj litici. Pogled puca na gradić koji i nije baš tako mali kakvim sam ga zamišljao dok smo prolazili Sicilijom. Crvenkaste zrake zalaska sunca obasjavaju brda koja okružuju grad. Još ni sami

Siracusa, Dionizijevo uho

Svetište u Siracusi

Sicilija, pejzaz

Suton dana u Corleoneu

Palermo, zamak nad gradom

Tunis, jedini bikeri koje smo sreli

Tunis, na autocesti

Hamam Lif, restoran - garaža

ne znamo što nas očekuje kad se spustimo u grad, sumnjivi tipovi u tamnim odjelima s crnim naočalama na nosu ili neki drugi, gostoljubivi narod. No, jedno je sigurno, a to su dvije stvari: 1. Zalazak sunca nije lijep samo na moru, 2. Moramo naći smještaj, 3. Gladni smo.

Smještamo se u obiteljskom hotelu u centru koji prema kriteriju prosječnog motorista ima previše zvjezdica. Nema garaže niti zatvorenog parkirališta, pa motore ostavljam na ulici, što nam se ne sviđa osobito, s obzirom na to da se nalazimo u kolijevci mafije. Vlasnik se ljubazno smije i odmahuje rukom tvrdeći da su naši motori i više nego sigurni jer se nalazimo u malom provincijskom i mirnom mjestu. Dostojanstveno kupanje, punjenje baterija prateće elektronike i napokon večernji izlazak u grad. Ostajem iznenađen kad uđemo u ulicu koja vodi prema trgu: prepuna ljudi, osvijetljena i okićena kao da je Božić i preplavljena brojnim štandovima i trgovinama. Očito je da se ovdje u Corleoneu nešto događa. Od domaćina saznajem da je posljednji dan "La feste", sajma koji se održava tijekom lipnja praćen bogatom ugostiteljskom, zabavnom i trgovačkom ponudom. Na terasi picerije u kojoj sam jeo do sad najbolju pizzu u životu opuštamo se do kasno u noć gledajući srdačan narod i zanimljive trgovce, koji se nameću ne bi li prodali štogod iz svoje ponude.

Naspavan, odmoren i zadovoljan, s prijateljem krećem put Palermo ostavljajući Corleone koji se kupava u jutarnjim zrakama sunca. Dolazak do nedalekog glavnog otočnog grada je brz i jednostavan, što se ne može reći za sam ulazak. Upasti u kaotično jutarnje stanje Palermo svojevrsan je doživljaj. Gotovo čitavo priepodne uživamo u toj dinamici razgledavajući grad u defileu i kasnije s dvorca smještenog na strmoj litici ponad luke. Živahni Palermo napuštamo preko prijevoja Monreale vozeći u nastavku obalnom cestom prema stotinjak kilometara udaljenom Trapaniju. Pogled mi često bježi na pješčane zaljeve s jedne strane i uređene pitome brežuljke s vinogradima na drugoj strani. U Trapaniju se namjeravamo susreti s našim suputnikom Zdenkom, koji je putovao južnim djelom Sicilije i usput odmarao, te uhvatiti neki brod koji će nas odvesti na susjedni kontinent. Figu ćemo uhvatiti! U luku dolazimo pola sata nakon što je naša današnja veza otplovila, a iduća linija plovi tek za dva dana, a uz to ni Zdenka nismo uspjeli pronaći. Motocikle okrećemo nazad prema Palermu, jer sutradan odatle imamo vezu za Tunis. Dvadesetak kilometara od Palerma smještamo se u kampu gdje nam se konačno pridružuje i Zdenko. Zajedno večeramo nešto od zalih koje vozimo u svojim koferima. U kampu primjećujem dosta stranih gostiju -

Nijemaca, Nizozemaca, Francuza, čak i Poljaka, koji također putuju Sicilijom, pa u predvečerje popunjavaju kamp tražeći prenočište. Obzirom da su noći ugodno tople i suhe, već nekoliko dana ne razvlačimo šatore, već noćimo pod otvorenim sicilijanskim nebom.

Jutarnji zadatak je probijanje gradskom vrevom do luke, pri čemu nam je bilo jasno da ćemo se teško držati u grupi, tako da se uskoro okupljamo u luci. Kupujemo karte, obavljamo carinske formalnosti koje Talijani provode prilično detaljno, pa slijedi ukrcaj i formalnosti tipa 'pišaj, puši, jedi'. Još dok s broda gledam Palermo u daljini i konture sicilijanskog tla, svjestan sam da će mi trebati dosta vremena da sredim impresije ovih proteklih nekoliko dana...

Dolazak u Tunis

Kad je sunce već zašlo, uplovili smo u La Goulette, luku tuniskog glavnog grada. Iskrcaj teče brzo zahvaljujući dobro organiziranoj posadi i carinskoj službi Tamnoputi službenici u plavim košuljama nešto galame i zvijezde, mašući pritom rukama i usmjeravajući nas u jednu od kolona u kojoj ćemo čekati carinski pregled. Procedura oko popunjavanja nekoliko formulara za ulaz u zemlju već mi je od prije poznata. Gubimo tek nešto više vremena jer Zdenko na motoru ima

Hammamet, centar

Hammamet, medina

Hammamet, detalj iz medine

Hamamet detalj iz medine

El Jem, drugi po veličini amfiteatar

Matmata, podzemne nastambe

Mahdia, kus kus za ručak

Matmata, dvorište podzemne nastambe

Matmata, pred hotelom

El Jem, detalj

GPS uređaj, što zahtijeva posebnu proceduru, jer, kako kažu carinici, možda smo strani špijuni. Ma kakvi špijuni, mi smo samo motociklisti koji širimo horizonte u pogledu na svijet i želimo pogledati njihovu zemlju punu turističkih zanimljivosti, objašnjavamo im. Zadovoljni smo, jer tih nekoliko kontrola prije izlaska iz luke uspijevamo obaviti za manje od jednog sata.

Tunis je glavni grad istoimene države koja broji oko 9,5 milijuna stanovnika. U samom gradu živi oko 1,6 milijuna ljudi i u ovim večernjim satima, kad se popale brojne neonske reklame, sličan je drugim većim gradovima svijeta. Kako mi motor počinje 'trokirati', jedan od prvih zadataka biti će tankiranje. Kasno navečer, kad benzinske pumpe više ne rade, to jest problem, ali nije nerješiv, tako da se uz pomoć mladića koje smo sreli ipak opskrbljujemo s nekoliko litara benzina. Veći problem biti će naći smještaj. Srećom, na ulicama ima još prilično ljudi, te nam svaki put kad stanemo susretljivo prilaze i rado daju savjete i odgovaraju na pitanja. Izlazimo iz grada jer želimo prenočiti u nekom manjem turističkom mjestu, u kojem je ipak lakše naći kamp ili jeftiniji pansion. Malo lutamo mračnim i loše označenim ulicama na periferiji, tako da opet, po ne znam koji put koristim joker "pitaj publiku". Kućam na staklo vozila koje stoji pored mene na semaforu, te nam mladi tuniski par, trudeći se iz petnih žila, pokušava objasniti gdje bismo mogli naći smještaj. Na koncu zaključuju da je najbolje da ih slijedimo do mjesta koje su nam predlagali. Mudra odluka, jer prema njihovim prethodnim objašnjenjima to mjesto ne bismo pronašli nikad, pa ni tad. Nakon dvadesetak minuta vožnje našli smo se pred nekom zgradom te se opraštamo od naših

ljubaznih vodiča. U polumraku okolnih svjetiljki razaznajem da se radi o nekom odmaralištu. Iako nam sve izgleda vrlo skromno i jedno u ovo doba, drugog izbora ionako nemamo, pa nam ne preostaje drugo nego da pogledamo gdje ćemo prespavati. Sve mi slični na neko prošlo vrijeme i drugi svijet. Na ulazu u malu prostoriju piše recepcija, a dva se muškarca smiješe od uha do uha pokazujući bijele zube i želeći nam dobrodošlicu. Razgledavam prostoriju koju nam nude, te uz cjenkanje plaćam 18 eura uz uvjet da motori budu zaključani u garaži, a to je zapravo bila prostorija koja služi kao restoran, mada tako ne izgleda. Zgrada izgleda kao dom ili stara vojarna sa spavaonicama od desetak i više kreveta, sa po jednim sanitarnim čvorom na katu kojeg bolje da ne opisujem. U spavaonici koju smo dobili vrata se ne daju zatvoriti, stakla na prozorima nema, sa zidova vise komadi ispucale boje, iz stropa vire žice na koje je zavezana žarulja, a na krevetima koji se raspadaju nalaze se deke koje vjerojatno još nikad nisu oprane. Srećom, od svih stvari iz motora ponio sam vreću za spavanje...

Odmoreni i naspavani, u rano toplo jutro ostavljamo Hammam Lif za sobom i vozimo prašnjavim ulicama periferije glavnoga grada. Ritam života u ovo doba je ubrzan, ulice su pune vozila, zaprega i ljudi koji žure na posao ili čekaju na cesti, ne bi li se ugurali u neki već pretrpani autobus. Nakon jutarnje kave i finog peciva iz gužve izlazimo na praznu autocestu prema pedesetak kilometara udaljenom Hammametu. U daljini se nazire silueta nekog motocikla koji polako krstari u istom smjeru kao i mi. Uskoro sustižemo mladi talijanski par na maksu skuteru pretrpanom stvarima. To je zapravo bio jedini motocikl kojeg smo vidjeli na

ovoj turi kroz Tunis, ne računajući brojne mopede i nekakav stari očerupani, bez svjetala, tablice i sličnog. Ne znam iz kojeg razloga, ali očito je da su ovdje motociklisti vrlo rijetki, što primjećujem i prema reakcijama i ponašanju drugih vozača kad ih pretječemo, obilazimo i sl. U svakom slučaju, gdje god bismo prolazili, pratili bi nas radoznali pogledi i velikih i malih, koji bi nam pritom mahali i pozdravljali nas. S vremena na vrijeme bismo, putujući Tunisom, naišli na kontrolne točke na prijelazima iz jedne regije u drugu, gdje bi policija temeljito provjeravala dokumente vozila, putnika, pa i teret koji prevoze. Kao i obično, na takvim mjestima obilazimo zaustavljena vozila pred nama, a policajci nam mašu, pozdravljaju nas i propuštaju. Tu i tamo nas zaustavljaju kako bi popričali s nama, postavljajući pitanja tipa odakle?, koliko km?, koliko ccm? itd. Sve u svemu, nesvakidašnji vrlo gostoljubiv pristup službenika.

Od Hammameta preko Soussa do El Jema

Ulazimo u Hammamet, koji je potpuno podređen turizmu, prepun hotela duž obale, s brojnim restoranima, kafićima, mjenjačnicama itd. Na svakom turističkom punktu spremno nas dočekuju lokalni ponuđači raznih usluga. Zaustavljamo se pred samim ulazom u medinu (utvrdu), pa nam prilazi čovjek i želi, naravno, naplatiti parkiranje. Objašnjavam da smo ovdje stali baš iz razloga jer parkiranje ne želimo platiti i uspijevamo ga uvjeriti da ne može naplaćivati "kod susjeda". A zapravo to i jest gušt kod putovanja motociklom, stati na atraktivnoj lokaciji, a ne na parkiralištu i 'opaliti' dobru fotku. S druge strane, turisti su ovdje glavni izvor prihoda i kad platiš jednom, dođe

Mahdia, medina

Monastir, medina

Izvor u pustinji - oaza

Tunis, pustinjska autocesta

Zalaz sunca u Sahari

drugi koji ti želi prodati "dozvolu za slikanje", treći pravo da možeš uopće disati, četvrti, koji više ne zna što ti može prodati, pa jednostavno "žica" lovu, kao, uostalom, i svi prije njega. Prema tome, kad onom prvom pokažeš zube, onda te i ostali ostavljaju na miru. Djeca su pak iznimno uporna i znatiželjna, pa će se zadovoljiti i navijanjem ručice gasa ili slatkišima koje imamo sa sobom, a za malo novaca neka od njih bit će pravi "čuvari" naših motora od ostale djece koja se skupljaju.

Medina je stara utvrda sa visokim zidinama, karakteristična za stari dio grada u ovom podneblju. Unutar njezinih zidova u Hammametu smjestila se tržnica s brojnim štandovima i trgovinama primamljivim za turiste. Obzirom da smo stigli rano ujutro, trgovci su tek izlagali svoju robu, a kupaca, tj. turista, još nije bilo, tako da smo mogli u miru i detaljno razgledavati bogati ponuđeni asortiman. Moram priznati da su i prodavači bili još prilično mirni i ne agresivni ili napadni kao obično. Tržnicu okružuju kuće karakteristične arhitekture snježnobijelih fasada s plavo obojenim prozorima i vratima. U uskim uličicama zanimljivo je otkrivati skrivene kafiće, restorane i mnoštvo zanimljivih detalja orijentalnog starog grada.

Vozimo pitomom obalom velikog Hamametskog zaljeva do Soussa, trećeg grada po veličini u Tunisu. Iako lučki grad, popularno je turističko središte jer ga krase tirkizno plavo plitko more i bijele pješčane plaže, duž kojih se, naravno, nižu brojni hoteli. Srećemo ovdje lokalno stanovništvo koje nas kao i obično znatiželjno prati i pozdravlja, ali i veći broj turista u razgledavanju obližnjih katakomba, medine ili muzeja Kasbah smještenog u Aveniji Maršala Tita. Tek nekoliko desetaka minuta vožnje od centra Soussa obalna cesta vodi nas do Monastira. Nekad je ovo mjesto služilo Juliju Cezaru kao baza za njegove vojne pohode u Africi, a danas Monastir opsjedaju brojni strani turisti kao pola-

Deve čekaju pustinjske jahače

znu točku za razgledavanje znamenitosti diljem Tunisa ili jednostavno za odmor i relaksaciju na okolnim plažama. Osim za turiste, Monastir je posebno značajno mjesto za Tunizane jer se ovdje rodio Habib Bourguiba, prvi tuniski predsjednik, zaslužan za neovisnost Tunisa. Prema Habibu, kojeg zovu ocem nacije, danas u gotovo svakom tuniskom gradu glavna ulica nosi njegovo ime, a u Monastiru je u njegovu čast izgrađen mauzolej obitelji Bourguiba s njegovom zlatnom statuom. Jedan od zanimljivijih detalja u Monastiru bila je vožnja unutar zidina medine, kroz uske uličice u kojima se nižu male trgovine i razni sitni obrti. Specifično je to da se sve odvija na ulici, a stolarske radnje, mesnice ili automehaničarske radionice gotovo se međusobno ne razlikuju. U ovakvim ulicama opskrbljuju se pustolovi i otkrivaju čari lokalnog života, dok se "normalni" turisti sreću uglavnom na već uhodanim punktovima, kamo ih dovode njihovi vodiči ili agencije. Obzirom da smo sami sebi vodiči, vodimo se do pedesetak kilometara udaljene Mahdije, gdje na rtu Afrique uživamo u pogledu na ribarske brodiće što ih nižu valovi na pučini. Sajmeni je dan, pa u centru nailazimo na sajam koji me u najmanju ruku podsjeća na onaj Stubički, barem po asortimanu robe koji je ovdje prilagođen toj sredini. Ovaj se bitno razlikuje od ostalih sajmovi i štandova koje smo imali prilike vidjeti, a koji su uglavnom namijenjeni turistima, jer se nude razni lonci, tepisi, ovce, odjeća, alati... Da ne nabrajam, "Hrelić"

je nula. Smatram da je ovo pravo mjesto za ručak ako želim vidjeti kako se jede u Tunisu, a da to nije prilagođeno prosječnom razmaženom turistu. Turisti ovdje ne dolaze, a ulazak u lokal kojeg smo pred nama ugledali čini se kao prava avantura. Čim smo stali, oko nas se sjatila gomila djece koja nas obasipaju brojnim nerazumljivim pitanjima. Muškarci srednje dobi dolaze u drugi red. Ne pitaju ništa, samo pozdravljaju i slušaju naš razgovor, a stariji muškarci

Berber na konju

s pristojne udaljenosti samo promatraju. Žene ne prilaze, čak naprotiv, na ovakvim mjestima gdje nema turista, zaklone lica i neprimjetno se udaljavaju. Na lokalu nema nikakvih oznaka. Tek po suncobranu, na kojem arapskim pismom vjerojatno piše "Coca Cola", i masnom staklu koje izgleda kao da se iza njega peku piceki zaključujem da bi se tu moglo jesti. Ulazimo u lokal, smještamo se za plastični stol, pozdravljaju nas gazda, gazdarica koja ubrzo nestaje, te nekoliko gostoljubivih gostiju koji su svratili na ručak. Za stolom pokraj nas simpatični nam Jusuf preporuča kus-kus, ovčetinu, ribu, krumpir i salatu. Pogled na ambijent, masna stakla, stotine muha naokolo i zavirivanje u kuhinju tje-

raju mi na misao samo jedno pitanje: Kaj sam lud? No, ubrzo se pokazalo da je sve nabrojeno što nam je susjed preporučio bilo vrlo ukusno, ali i vrlo ljuto.

Na drugom kraju grada, u "turističkom" dijelu, zaustavljamo se među palmama u uređenom parku u boljem restoranu. Ne da bismo ponovno jeli, nego da vatru u sebi

Hotel i restoran u oazi

Ksar Ghilane, uređeni bazen u pustinjsko j oazi

Cesta kroz oazu

Malo vožnje po pijesku

Deve - česte opasnosti na tuniskim cestama

Kuda krenuti

ugasimo blagim i ukusnim pivom kojeg toče samo hoteli i neki restorani.

U rano poslijepodne, kad je sunce već dobro prigrrijalo i kad smo dobro natopili sve prije konzumirano, upućujemo se prema unutrašnjosti u El Jem. Cesta je vrlo dobra, široka, s zanimljivim pejzažima okolnih maslinika i karakterističnim manjim mjestima kroz koje prolazi. Ulazimo u gradić niskih građevina, među kojima se sakrio drugi po veličini amfiteatar. Vučemo se polako kroz ulicu prema tom starom rimskom zdanju kad nas već izdaleka pozivaju domaćini da stanemo baš pred njihov lokal. Odabiremo onaj bliže amfiteatru, a naš domaćin širi ruke i sa smiješkom nas pozdravlja s "dobra dan". Uz razgledavanje amfiteatra zadržali smo se tu neko vrijeme pijuci sokove od ocijedene naranče i družeći se s našim domaćinom. Često mu dolaze gosti iz Hrvatske, Slovenije i drugih okolnih nam zemalja, tako da zna da se kod nas pije "pivo", ali ne zna što je gemišt. Prodajemo mu recepturu, a on obećava da će, kad idući put dođemo, imati gemišt u ponudi. Nevjerojatno je koliko je taj čovjek naučio naših riječi u kratkom vremenu dok smo bili njegovi gosti.

U zemlji Berbera

Odvalili smo tog popodneva još dvjestotinjak kilometara, te nas u Gabesu hvata noć. Smještamo se u dobrom i ne skupom hotelu, a večer provodimo u šetnji gradom i obližnjem kafiću koji toči omiljeni nam "sladoled". Karakteristično za tuniske gradove i mjesta kroz koja bismo prolazili su puste ulice u popodnevnom satima, kad su temperature visoke, dok se navečer ljudi "bude", izlaze van te u kafeterijama ili jednostavno na ulici sjede i razgovaraju dugo u noć.

Budim se rano kako bih uspio objektivom uhvatiti veličanstven izlazak sunca. I doista, kombinacija čarobnih boja, palmi, te ribarskih brodića u daljini ostat će mi jedan od najupečatljivijih dojmova s ovog putovanja.

Sunce u leđa, put pod noge i pravac Matmata. Vrijeme je da malo zagrebemo u unutrašnjost i kucnemo na vrata Sahare. Matmata je jedna od najvećih atrakcija ove zemlje i privlači brojne turiste u razgledavanje tradicionalnog načina života siromašnih Berbera. Ovaj je narod u prošlim stoljećima, bježeći pritisnut islamizacijom, u brdovitim pješćanim stijenama izdubio stanove i sačuvao običaje i isti način života do dan danas. Iako je tuniska vlada dala izgraditi nove nastambe koje omogućuju kvalitetniji život, još uvijek prolazimo pored brojnih školjica iz kojih proviruju ili izlaze znatizeljni stanovnici. Oni koji žive uz cestu imaju sreću da mogu zaraditi neki novčić od turista u prolazu ili agencija koje im dovode turiste. U nekad siromašnom naselju, gdje su ljudi preživljavali od skromne poljoprivrede i stočarstva, danas postoji nekoliko manjih hotela i ugostiteljskih objekata, tako da danas Matmata preživljava od turizma. Zaustavljamo se pred drvenim vratima, tj. "dvorištem" izdubljenim u pjeskovitoj stijeni. Sitna bakica s dubokim borama na licu dočekuje nas spremno pokazujući svoj skromni dom. Ulazimo u dvorište veličine dvadesetak "kvadrata" i visine oko tri metra, kojeg nekoliko manjih vrataša dijeli od ostalih prostorija. U jednoj se nalazi spavaonica s dnevnim boravkom, na čijem se podu prostire šareni tepih, životinjske kože, nekoliko deka i skromni namještaj iz kamenog doba. U drugoj izdubljenoj prostoriji je skromna kuhinja s glinenim posudama u kojima se čuva hrana, dok je trećoj prostoriji kameni mlinski kotač itd. Vilma i Fred Kremenko te njihovi prijatelji nekad davno živjeli su bolje nego neki ljudi danas. Izvan tog dvorišta s nekoliko skromnih prostorija nalazi se koliba sklepana od štapova i palminih grana, u kojoj se suše životinjske kože, te još jedna takva s izdubljenom rupom, koja služi kao sanitarni čvor. Pred ulazom u dvorište nalazi se ognjište, te nekoliko glinenih posuda za pripremu hrane. Prije odlaska još sam

palminim granama naložio vatru u ognjištu, a stariću obilno nagradio iznosom kakvog se ne bi posramili ni svjetski muzeji. Starica, međutim, nije bila zadovoljna jer se i moji prijatelji nisu uhvatili za novčanike, a poanta nije zapravo u iznosu koji sam platio za svu trojicu, već u tome da svatko tko pogleda njezin dom ostavi nekakav novčić, makar to bio i simboličan iznos.

U centru mjesta okrepljujemo se u jednoj od gostionica, upoznajemo Ahmeda i informiramo se o odlasku u pustinju. Ubrzo potom spremamo motocikle na čuvanje u jednom od hotela, te s Ahmedom i najmljenim džipom prašnjavim brdovitim cestama krećemo prema 120 km udaljenoj pustinjskoj oazi gdje žive njegovi prijatelji. Od Matmate se vozimo isključivo makadamom i po pijesku, te ostavljamo za sobom brda s podzemnim nastambama, a postupno iz polupustinjskog prelazimo u pustinjsko područje. Putem srećemo nomadsku obitelj koja živi u pustinji s krdom deva. Iz vozila izlazimo rijetko, tek da napravimo koju snimku, jer nas šiba vrući vjetar i bilo kakvo zadržavanje između sunca i vrelog pijeska postaje neugodno. Ipak u takvim trenucima štiti nas Zdenkova krema s vrlo visokim zaštitnim faktorom 50 i voda koju konzumiramo da spriječimo dehidraciju. U pustinji se na pola puta zaustavljamo u vrlo zanimljivom cafe baru, koji je oblijepljen brojnim posjetnicama pustolova koji su tuda prolazili. Usput sa sobom uzimamo i Ahmedovog prijatelja Anisa, koji radi kao pustinjski policajac. Napokon nakon nekoliko sati vožnje i probijanja kroz pješćane zapuhe na "cesti" dolazimo do oaze. A oaza nije tek nekoliko palmi oko malog jezercu u nekoj kotlini, već prava šuma od nekoliko desetaka tisuća uzgajanih palmi datulje na navodnjavanom tlu. Malo jezerce iz kojeg stalno izvire voda, te okolna stabla i crvenkaste dine saharskog pijeska koje se gube u nepreglednom horizontu ostavljaju nezaboravljiv filmski doživljaj u mojim mislima. Popodne ručamo, obilazimo oazu i kupamo

Tunis, trgovine u kojima se hranimo

Tunizani - gostoljubivi i susretljivi

Blíže smo Kairu nego kući

Prodaja deva na
Libijskoj granici

Nasip El Kantara

se u uređenom bazenu okruženom palmama. U suton dana ritmičko ljuhanje na grbi deva vodi nas preko brojnih dina dublje u Saharu. U kamenoj utvrdi s lokalnim Berberima i našim vodičem uživamo u zalasku sunca. Teško je reći je li ljepše gledati sunce koje nestaje u valovitim moru ili valovitim pješčanim dinama. U tvrdoj noći vraćamo se u oazu, iz koje dopire ritam bubnjeva koji jamče nastavak zabave...

Djerba

Jutro (pre)brzo dolazi. Božo i ja dobro smo spavali, ali ne i Zdenko. Cijelu noć ga muči zub kojega si na kraju i sam čupa i zakopava u saharском pijesku. Vrijeme je da se vratimo na mjesto gdje nas čeka naša konjica. Tu se i rastajemo, jer Božo i ja nastavljamo pustinjiskim dijelom prema jugu do Libijske granice, a Zdenko obalnim dijelom prema sjeveru. Prolazili smo tog dana dugim beskrajnim pustinjiskim cestama, prošli Ben Guerdane, posljednji grad prije granice s Libijom, te sa strahopoštovanjem promatrali golemi stup tornada koji je protutnjao nedaleko od nas. To je ovdje češća pojava zbog sudaranja vlažne i hladne morske klime sa vrućim vjetrovima iz Libijske pustinje. Sa žaljenjem gledam putokaz za niti 180 km udaljeni Tripoli, do kojega bez viza ne možemo. Na granici ugodno razgovaramo sa tuniskim carinicima, koji nas časte bocom hladne Coca Cole, ali slikanje nam ipak ne dopuštaju. Još planiramo stići na Djerbu, pa bržim tempom prolazimo Ben Guerdane i Zarzis. U gotovo čitavom južnom djelu Tunisa uz glavne prometnice uočavamo hrpe kanistara u kojima stanovnici prodaju benzin i naftu. Gorivo se šverca iz Alžira i Libije, a vlada tolerira takvu trgovinu zbog siromašnijeg stanovništva u južnom dijelu zemlje, gdje turizam nije razvijen. Cijena goriva u Tunisu inače je puno povoljnija nego u Europi, a krijumčareno gorivo izvrsne je kvalitete i prodaje se po vrlo niskoj cijeni.

Noćiti planiramo na otoku Djerba, do kojeg dolazimo preko nasipa El Kantara, koji spaja otok s kopnom. Djerba je otok s tisućama palmi, turistički privlačan gostima iz cijelog svijeta, tako da vozeći uz obalu prolazimo pored broj-

nih luksuznih i modernih hotela, klubova, kuća za odmor i apartmana. Brojni su i različiti sadržaji za turiste koje srećemo na biciklima, u kočijama, na quadovima, u bijelim safari džipovima, na devama, konjima, na surfanju...

Duž dugih bijelih pješčanih plaža dolazimo do Houmt Souka, glavnog grada otoka čiji uredni centar sliči ostalima u razvijenom dijelu Tunisa. Smještamo se u jednom od brojnih pristupačnih mini hotela građenih u tradicionalnom stilu. Ovakav izbor smještaja nam je praktičniji od ionako rijetkih kampova zbog punjenja baterija elektronike koju nosimo sobom, ali i klimatiziranih soba, obzirom na vrlo tople noći i činjenicu da čitav dan vozimo po temperaturama često i višim od 40 C. Djerba vrvi brojnim restoranima, a večer provodimo u jednom od njih uništavajući riblje specijalitete vješto aranžirane i servirane u glinenim posudama.

Ustajemo tradicionalno rano, dok temperatura još nije visoka. 26°C u 6 sati ujutro smatramo ugodnim uvjetima za vožnju. Krstarimo još malo otokom po lokalnim sporednim cestama, prije nego dodemo do lučice, iz koje će nas trajekt prebaciti na obližnje kopno. Trajekt u sezoni vozi svakih petnaestak minuta, a lučica je vrlo živopisno mjesto i tu srećemo domaće stanovnike i nekoliko autobusa snenih turista. Kao i svugdje gdje ima stranaca, salijeću nas brojni trgovci suvenirima, ali pažnju mi

privlače djeca koja nude pustinjske guštere i kameleone na prodaju ili za slikanje. Ozbiljno sam razmišljao o nabavi tog živog suvenira, no njegovo preživljavanje na ostatku puta bilo bi upitno, tako da se zadovoljavam slikanjem, a gušteri ostaju živjeti u svom podneblju. Uskoro smo ponovo u Gabesu, čiju širu okolicu pokriva teški oblak dima iz obližnje rafinerije. Teško mi je uopće zamisliti kako ljudi svakodnevno žive u takvim uvjetima. Dvadesetak kilometara od obale dolazimo u El Hammu, gradić kojeg ne opsjedaju turisti, već se u njemu živi normalnim životom. Smatramo moj prijatelj Božo i ja da je ovo idealno mjesto za baciti nešto u kljun, snabdijevamo se obilnim gablecom u maloj trgovini, te obilazimo gradić u kojem se glavnina života

Jutarnja
temperatura
na Djerbi

Prema Libijskoj granici

Djerba, utvrda Houmt Souk

Tunis, prijelaz
preko pruge

Tunis, prijelaz preko pruge

odvija na ulici. I opet srećemo različite obrte, gomilu užurbanih ljudi oko tržnice, deve koje spavaju na ulici i magarce sa zapregom, koji strpljivo čekaju svoje vlasnike. Iako se osjećam kao da sam vremenoplovom stigao u neka prošla vremena, ipak ti ljudi žive u duhu stvarnosti.

Povratak u Hammamet preko pustinje

Polupustinjski krajolik postupno se mijenja i prelazi u pustinjiski, a stotinjak kilometara duge ravne ceste uz niski planinski masiv Jebel Tebaga dovodi nas do niza manjih oaza na ulazu u isušeno slano jezero. Skrećemo s glavne ceste i nekoliko kilometara vozimo uskom cestom kroz hladovinu oaze, razgledavajući izgrađene kanale kojima se prelijeva voda natapajući plantaže datuljinih palmi. Pred Chott El Jeridom smo, slanim jezerom površine od oko 5200 km², koje se u jesenskim mjesecima napuni kišom koja dolazi s mora, a u proljeće, kad temperature rastu, jezero se isušuje ostavljajući na površini tek bijeli sloj soli. Igra prirode s mineralima oblikuje jezera crvene, plave i zelene boje, pa tako u suvenirnici pored coffea usred jezera primjećujem i razne figure kristala formiranih u tim bojama. Sunce je visoko nad nama, pa nemilosrdno gazimo našu konjicu ne bismo li čim prije napustili taj nepregledni, beskrajno ravni bijeli plato. Razgledavamo oaze Tozeur i obližnju Neftu, te se upućujemo prema tridesetak kilometara udaljenoj alžirskoj granici. Pakleno je vruće, a zadnje što sam vidio na termometru prije nego se zacrnio njegov ekran bila su 42°C. To je temperatura mjerena na vjetrobranu motora, dok je ona desetak cm od tla prelazila 50°C. Asfalt da i ne spominjem, gume su se jednostavno lijepile...

Hazoua, mjesto na samoj granici. Carinici su, kako smo već i navikli, vrlo ljubazni, ali bez viza prolaska nema, tako da iz hladovine promatramo tuniske i alžirske zastave što se njišu na vrućem pustinjiskom povjetarcu. Dok vozimo dalje pustinjom prema planinskim oazama, zatvaramo vizire na kacigama i oblačimo jakne, jer je zrak toliko suh i vruć da vožnja postaje nepodnošljiva. Zaustavljamo se u gotovo svakom naselju konzumirajući hladnu vodu i hladeći našu uzvrelu konjicu. Na rubu planinskog masiva, na samoj granici s Alžirom, priroda se poigrala tokom rijeke El Horchane stvorivši tri prekrasne oaze, nakon kojih se gubi svaki trag

Chebika, panorama

Pogled s broda na Valettu

vode u nepreglednom pješčanom prostranstvu Sahare. U oazi Chebika pod malim slapom uspijevam uslikati čak i žabu, te se penjem na brdo na kojem se nalazi veliki kip kozoroga, koji me nedvojbeno asocira na slovensko pivo s istom životinjom na zelenoj etiketi. Ma nije prošla minuta otkako sam uslikao životinju i već se srećem s tri slovenska para koji se penju s druge strane. Razmjenjujemo par riječi te dalje uživam u pogledu na staro berbersko selo, okolna brda, pustinju i kameni kanjon u kojem nestaje voda, a izviru šuma palmi okružujući novo naselje.

Uživamo u vožnji zavojitim cestama s prekrasnim panoramama i pogledima na oaze Mides i Tamerza. Iako bi bilo lijepo noćiti u okružju palmi uz šum slapova jedne od ovih oaza, uvažavam prijedlog mog prijatelja, te u predvečerje krećemo prema 120 kilometara udaljenoj Gafsi, urbanom središtu centralnog Tunisa. Noću u Gafsi tragamo za hotelom. Ima ih nekoliko, a biramo, naravno, najlošiji zbog najbolje cijene. Motocikle smještamo u predvorju hotela, a večer provodimo na vrtnoj terasi u društvu trojice novih poznanika. Sa Moncefom, Karimom i Siadom pretresli smo nebrojene teme saznajući puno o ljudima, običajima i načinu života u Tunisu.

Ujutro me čeka iznenađenje jer vidim lokvu benzina koji kapa iz mog motocikla. Kvar je na rasplinjaču. Osposobivši konjicu mijenjamo plan, te umjesto etape u sjeverozapadni dio Tunisa kurs okrećemo prema tristotinjak kilometara udaljenom Hamametskom zaljevu. Osim krajolika koji se mijenja, od zanimljivijih mjesta prolazimo Kairouan, značajno muslimansko svetište, čije minarete brojnih džamija uočavamo već iz daljine. Već stotinjak kilometara dalje vodi nas ponovo u Hamammet, čiji se brojni hoteli nanizani po plažama protežu sve do Nabeula, malog trgovačkog grada na obali. Ovdje na tržnici obilazimo brojne trgovine u potrazi za najprikladnijim suvenirima. Ima ih u izobilju, a interesantniji su keramički tanjuri, proizvodi od devine kože, razni začini za jela, vodene lule i drugo. Kad napokon odaberete pravu stvar za sebe, možete cjenkanjem višestruko spustiti cijenu od one koju vam trgovac prvo istakne. Od poplave najmanjih do najvećih vodenih lula, većina ih je beskoristan suvenir za skupljanje prašine, pa se bacamo u potragu za profesionalnim, tj. funkcionalnim lulama. Kad smo i njih pronašli, valjalo je još samo dogovoriti cijenu.

Hazoua, deve na cesti

Sidi ou Said, ulaz u mjesto

Uglavnom, iznos koji smo platili za nargile bio je tri puta manji od početne cijene, s tim da smo potom još iskamčili mješavinu sušenog voća za pušenje i ostali pribor.

Prema informacijama kojima raspoložemo, navečer plovi brod za Maltu i Genovu na kojega se želimo ukrcati, te se upućujemo u luku La Goulette. Kupovina karata je ovdje posebna procedura, koja je u našem slučaju potrajala prilično dugo, no ipak smo imali još dovoljno vremena za popodnevno razgledavanje Kartage, rezidencijalne četvrti Tunisa u kojem je smještena i predsjednička palača. U Sidi Bou Saïdu, u restoranu kojeg drže dva brata iz Sirije, jedemo odličan kebab kojeg spremaju na više načina, s prilozima koji su tradicionalni u sirijskoj kuhinji. Sam doživljaj upotpunjuju tradicionalnom odjećom u kojoj rade. Ulice Kartage i Sidi Bou Saïda toga dana bile su prepune mladih ljudi koji su se vozicali na haubama ili krovovima vozila, trubeći i pjevajući pred očima inače stroge policije. Moram

Tamerza, slapovi planinske oaze

priznati, prilično neobičan prizor, ali kako saznajemo, dan je proslave završenog školovanja, tj. mature.

Povratak u Europu

Ukravam se na brod na kojem nakon više od tisuća kilometara prevaljenih diljem Tunisa slijedi dvodnevni odmor s izletom na Maltu. U Valetti pristajemo idućeg prijepodneva i obzirom da brod kreće tek popodne, bacamo se na višesatni obilazak grada. Na Malti se zaustavljaju brojni putnički cruiseri koji plove Mediteranom, tako da grad vrvi stranim turistima koji ostavljaju gomilu novaca u bogatoj ponudi suvenirira. Cijene su vrlo varljive jer je malteška lira prilično jaka valuta, pa kod kupovine istaknute male iznose u domaćoj valuti valja preračunavati. Kako god računali, dva sladoleda plaćamo kao dva Moto Pulsa! Između ostalog, zanimljivo je promatrati prilično živ i nama neobičan promet lijevom stranom kolnika i šarenilo starih narančastih engleskih autobusa koji krstare otokom, te brojne vrijedne građevine i ostale zanimljivosti grada. Od povratka na brod do dolaska u Genovu mislio sam da se neće događati ništa zanimljivo, ali drugi dan doživljavamo pravu pustolovinu. Posada odjevena u prsluke za spašavanje okupila je sve do jednog putnika na palube broda koji je usporio i počela davati upute o postupku evakuacije. Ispočetka je sve izgledalo kao zabava da se ubije dosada, ali ozbiljnost na licima posade odavala je drugo. S Božom sam tad razgovarao o tome zna li plivati, kolika je otprilike temperatura mora i sličnim glupostima. Slikanje nam nije bilo dopušteno, tako da sam tek krišom uspio opaliti fotku mog prijatelja u prsluku za spašavanje. Srećom, odigrali smo uloge u scenariju sa sretnim epilogom, a kasnije smo počašćeni i besplatnim pićem koje je inače na brodu katastrofalno skupo. Navečer oko devet uplovljavamo u Genovski zaljev te nakon sat vremena već tražimo izlaz iz grada. Čitavu noć vozimo slabo prometnim talijanskim cestama, a izlazak sunca dočekujemo na granici kod Rijeke. Pri kraju smo putovanja, lakši za par tisuća kuna, bogatiji za nešto više od šest tisuća kilometra i neprocjenjive doživljaje skupljane u protekla dva tjedna. Moj prijatelj Božo okreće prema Dalmaciji u potrazi za svojom boljom polovicom, a ja prema zelenom Zagorju gdje me željno iščekuje moja obitelj s već spremnim stvarima za zajednički nastavak puta... ■

Nabeul, brojni štandovi